

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Urbanística 4	Código	630G02032		
Titulación	Grao en Estudos de Arquitectura				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Obrigatoria	6	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición				
Coordinación	Vazquez Mosquera, Jose Manuel	Correo electrónico	jose.vmosquera@udc.es		
Profesorado	Gallego Picard, Pablo García Fontán, Cristina Vazquez Mosquera, Jose Manuel	Correo electrónico	pablo.gallego@udc.es cristina.garcia.fontan@udc.es jose.vmosquera@udc.es		
Web					
Descrición xeral	A materia é un achegamento á comprensión do espazo construído polo home e da forma coma expresión da súa organización reflexionando sobre as causas que as xeran. Presupón a importancia do análise, desenvolvendo aproximacións a unha metodoloxía do seu estudo, inculcando a esixencia do rigor e da busca de creatividade o longo deste proceso. A expresión gráfica, o debuxo, coma forma de coñecemento, de expresión e coma intento de romper ca dicotomía entre clases teóricas e prácticas. No estudo da forma do territorio, incídese na comprensión da súa dinámica a través do análise das súas transformacións entendendo a construción do espazo coma un proceso. O enfoque é a partir do espazo do home de hoxe. Dunha aproximación á comprensión da paisaxe actual. Dende o presente da cidade de hoxe, dos procesos de construción do territorio actual e das súas respostas ca arquitectura, dende onde procedemos á reflexión sobre os cambios que se producen, valorando o seu pasado inmediato. Desenvólvense clases sobre o coñecemento do soporte territorial e as discusións que sobre a cidade se produciron a partir do Movemento Moderno e que foron claves na comprensión teórica da cidade, do espazo construído polo home, buscando o que de común ten o discurso da paisaxe actual co da arquitectura de hoxe.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A2	Aptitude para concibir e representar os atributos visuais dos obxectos e dominar a proporción e as técnicas do debuxo, incluídas as informáticas. (T)
A3	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo dos sistemas de representación espacial.
A4	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo da análise e teoría da forma e as leis da percepción visual.
A5	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo da xeometría métrica e proxectiva.
A6	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo das técnicas de levantamento gráfico en todas as súas fases, dende o debuxo de apuntes á restitución científica.
A7	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo dos principios da mecánica xeral, a estática, a xeometría de masas e os campos vectoriais e tensoriais.
A8	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo dos principios da termodinámica, acústica e óptica.
A9	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo dos principios da mecánica de fluídos, hidráulica, electricidade e electromagnetismo.
A10	Coñecemento axeitado e aplicado á arquitectura e ao urbanismo das bases de topografía, hipsometría e cartografía e as técnicas de modificación do terreo.
A11	Coñecemento aplicado do cálculo numérico, a xeometría analítica e diferencial e os métodos alxébricos.
A34	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de proxectos básicos e de execución, esbozos e anteprojectos. (T)
A35	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de proxectos urbanos. (T)
A42	Aptitude para catalogar o patrimonio edificado e urbano e planificar a súa protección. (T)

A47	Capacidade para elaborar estudos medioambientais, paisaxísticos e de corrección de impactos ambientais. (T)
A48	Coñecemento axeitado das teorías xerais da forma, a composición e os tipos arquitectónicos.
A52	Coñecemento axeitado da ecoloxía, a sostibilidade e os principios de conservación de recursos enerxéticos e medioambientais.
A53	Coñecemento axeitado das tradicións arquitectónicas, urbanísticas e paisaxísticas da cultura occidental, así como dos seus fundamentos técnicos, climáticos, económicos, sociais e ideolóxicos.
A54	Coñecemento axeitado da estética e a teoría e historia das belas artes e as artes aplicadas.
A55	Coñecemento axeitado da relación entre os patróns culturais e as responsabilidades sociais do arquitecto.
A56	Coñecemento axeitado das bases da arquitectura vernácula.
A57	Coñecemento axeitado da socioloxía, teoría, economía e historia urbanas.
A58	Coñecemento axeitado dos fundamentos metodolóxicos do planeamento urbano e a ordenación territorial e metropolitana.
B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adoita atoparse a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dun xeito profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Coñecer a historia e as teorías da arquitectura, así coma as artes, tecnoloxías e ciencias humanas relacionadas con esta
B7	Coñecer o papel das belas artes como factor que pode influír na calidade da concepción arquitectónica
B8	Coñecer o urbanismo e as técnicas aplicadas no proceso de planificación
B12	Comprender as relacións entre as persoas e os edificios e entre estes e o seu entorno, así como a necesidade de relacionar os edificios e os espazos situados entre eles en función das necesidades e da escala humana
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias / Resultados do título

Competencias específicas:	A2	B1	C1
O valor do análise como proxecto.	A3	B2	C6
Trasladar a un plano o recoñecemento da realidade territorial de xeito que se trasmitan as intencións de proxecto, tratando de mostrar, a traveso do dibuxo, as potencialidades do lugar estudado.	A4	B3	C8
Capacidade de recoñecer, valorar, analizar, definir criterios de intervención, elementos a seleccionar e ámbitos a tratar.	A5	B4	
Importancia de actuar considerando o entorno, a creación dun medio ambiente ordenado baixo criterios de sostibilidade	A6	B5	
	A7	B6	
	A8	B7	
	A9	B8	
	A10	B12	
	A11		
	A34		
	A35		
	A42		
	A47		
	A48		
	A52		
	A53		
	A54		
	A55		
	A56		
	A57		
	A58		

Contidos	
Temas	Subtemas
A COSTRUCIÓN DO TERRITORIO	01.- ECOLOXÍA HUMANA 02.-XEOGRAFÍA HUMANA 03.-HÁBITAT RURAL 04.-VIVENDA RURAL 05.-INFORMACIÓN URBANÍSTICA
ANALISE DOS MODELOS DE EVOLUCIÓN DA CIDADE E FORMACIÓN DA PERIFERIA	01.-CIDADES EN EVOLUCIÓN 02.-MOVEMENTO MODERNO 03.-TEAM X 04.-IMAXEN DA CIDADE 05.-A CIDADE COMA ARQUITECTURA 06.-A CIDADE COMA CRECEMENTO 07.-REVOLUCIÓN URBANA E DEREITO Á CIDADE 08.-PERIFERIA
PRACTICAS DE ANÁLISE TERRITORIAL	01.- ORIXE E EVOLUCIÓN DAS FORMAS TERRITORIAIS 02.-PERMANENCIA E TRANSFORMACIÓN DAS COMPOÑENTES TERRITORIAIS 03.-INTERVENCIÓN URBANA

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A48 A52 A53 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B12 C1 C6 C8	15	15	30

Obradoiro	A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A34 A35 A42 A47 A48 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 B1 B2 B3 B4 B5 B12 C1 C6 C8	30	44	74
Obradoiro	A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A34 A35 A42 A47 A48 A52 A53 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B12 C1 C6 C8	15	30	45
Atención personalizada		1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	SESIÓNS TEÓRICAS Esta materia enténdese como unha unidade teórico-práctica, co que estas sesións son imprescindibles para a elaboración da parte práctica. Serán fundamentalmente presenciais complementadas con traballos individuais concretos
Obradoiro	PRÁCTICA DE ANÁLISE URBANA- Traballos tutelados que computan na avaliación, co fomento da participación e de discusión dirixida.
Obradoiro	PRÁCTICA DE ANÁLISE TERRITORIAL Traballo en taller, tutelado e con comentarios e discusión dirixida. Preparación de material síntesis del trabajo realizado en la materia para su publicación o exposición pública.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro Obradoiro	Os profesores da materia seguirán os obradoiros, facilitando a comprensión da materia e a elaboración dos distintos traballos propostos, que se realizarán individualmente ou en grupos de 3 membros. Nos talleres recíbese atención personalizada concerne ao traballo que está a desenvolverse, a traveso do profesor do grupo ao que fose asignado. Contarase cos medios complementarios: Correo electrónico: ? Moodle: ? Teams: Nota: ?Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.? En todos os casos axustaránse ditas medidas segundo os casos concretos, adecuándoas as circunstancias.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación

Sesión maxistral	A48 A52 A53 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B12 C1 C6 C8	Contidos teóricos que explican a materia e propoñen unha reflexión sobre o proceso de costrución territorial, e que ademais contribue a formar unha base teórica e un espírito crítico para o desenvolvemento da parte práctica dos obradoiros. Os coñecementos adquiridos serán avaliados mediante unha proba individual obxectiva. Tamén se valorará a participación na clase mediante opinións/escritos/reflexións que xurdan ao longo do desenvolvemento da materia.(ata un 10%) Será obrigatorio para superar a materia ter aprobada esta proba individual	50
Obradoiro	A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A34 A35 A42 A47 A48 A52 A53 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B12 C1 C6 C8	Traballo tutelado e discusión dirixida Achegamento á comprensión do espazo do home de hoxe, á comprensión da paisaxe actual. O debuxo coma método de análise e de esixencia do rigor necesario no proceso racional de comprensión das formas territoriais que expresan o uso do territorio. Avalíanse os resultados a través dun proceso docente tutelado e guiado, onde o esforzo e a evolución das equipas deberán aparecer reflectidos na documentación final	10
Obradoiro	A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A9 A10 A11 A34 A35 A42 A47 A48 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 B1 B2 B3 B4 B5 B12 C1 C6 C8	Traballo tutelado e discusión dirixida. Partindo do presente, discutir sobre a cidade actual, sobre a súa costrución coma proceso contínuo de transformación e das súas respostas ca arquitectura. Unha reflexión sobre os cambios que se producen e con referencias ao pasado inmediato e a súa valoración. Avalíanse os resultados a través dun proceso docente tutelado e guiado, onde o esforzo e a evolución das equipas deberán aparecer reflectidos na documentación final	40

Observacións avaliación

Para poder superar a materia será necesario cumprir os seguintes

requisitos: 1º Aprobar a proba/examen, si non se aproba, non se fai media coa parte práctica. 2º Entregar e aprobar tódolos traballos propostos nos prazos e forma indicados na

materia. 3º Asistir regularmente ás clases, obradoiros e ao Taller. Esixírase unha asistencia mínima

do 80%. Terá a condición de NON PRESENTADO o/a alumno/a que se atope

nalgunha das seguintes circunstancias:

1º Non cumpla a asistencia esixida ás clases teóricas, prácticas e ao Taller.

2º Non entregue os traballos propostos en forma e prazo, ou os entregue

incompletos. Consideraranse incompletos aqueles traballos que non conteñan a

documentación requerida en prácticas e en tódalas asignaturas que compoñen o Taller. 3º Non asista á proba obxectiva. Para presentarse á 2ª

oportunidade no suposto de non ter superados os Obradoiros será obrigatorio a presentación da complementación dos mesmos nas condicións que estableza o profesor á vista do traballo realizado no curso. De acordo co establecido na memoria do Título de Grao de

Arquitecto, convocarase unha Xunta de Avaliación do taller, que analizará os

resultados globales do mesmo e dirimirá, no seu caso, sobre as situacións

especiales de avaliación do alumnado. Os alumnos que non superen nas dúas oportunidades de cada

convocatoria a materia de Proxectos 6 deberán cursar o taller o ano seguinte.

Neste caso, os alumnos, además de Proxectos 6, desenvolverán os traballos das

materias que non tiveran superado no taller do ano anterior.

Medidas

de dedicación para el alumnado a tiempo parcial: no se contemplan, debido a que

se trata de una materia en la que el taller es la metodología fundamental.

-O desenvolvemento de toda a práctica deberase realizar con debuxos realizados a man e de forma individual ou en grupo.

-Valorarase a asistencia ao taller, as entregas das prácticas e a participación en clase do alumn@.

*IMPLICACIÓNS DO PLAXIO na realización das probas ou actividades de avaliación: "A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación implicará directamente a cualificación de suspenso '0' na materia na convocatoria correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación de cara a convocatoria extraordinaria".

Nota: ¿Todos os aspectos relacionados con ¿dispensa académica?, ¿dedicación ao estudo?, ¿permanencia? e ¿fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.?

En todos os casos axustaránse ditas medidas segundo os casos concretos, adecuándoas as circunstancias.

Fontes de información

Bibliografía básica	
	- Hawley, Amos (). Ecología humana. Tecnos
	- George, Pierre (). Compendio de geografía rural.
	- Jone, Emery (). Alquerías y poblados.
	- Geddes, Patrick (). Ciudades en evolución .
	- Benevolo, Leonardo (). La proyectación de la ciudad moderna. Editorial Gustavo Gili
	- Ciam IV (). Principio de urbanismo_la carta de Atenas.
	- Lynch, Kevin (). La imagen de la ciudad. Editorial Gustavo Gili
	- Rossi, Aldo (). La arquitectura de la ciudad. Editorial Gustavo Gili
	- Lefebvre, Henry (). La revolución urbana.
	- de Solá-Morales, Manuel (). Formas estructurales de crecimiento urbano.
	- de Solá-Morales, Manuel (). De cosas urbanas. Editorial Gustavo Gili
	- Jacobs, Jane (). Muerte y vida de las grandes ciudades. Capitán Swing Libros
	- Koolhaas, Rem (). Delirios de Nueva York. Editorial Gustavo Gili
	- Juel-Christiansen, Carsten (). Monumento y nicho. DRU 4
	- Castells, Manuel (). La cuestión urbana. Siglo XXI Editores

Bibliografía complementaria	- Christopher Alexander (1971). La estructura del medio ambiente. Ed. Tusquets - Richard Sennet (2018). Construír e Habitar. Etica para uma cidade aberta . Ed. Record. Rio de Janeiro - zquierdo Vallina, Jaime (). La casa de mi padre. KRK Ediciones - Leguineche, Manuel (). La felicidad de la tierra. Alfacuara - Marc Badal (2017). Vidas a la intemperie. Nostalgias y prejuicios sobre el mundo campesino. Pepitas y Cambalache - Fraguas y Fraguas, Antonio (). Geografía de Galicia . - Berger, John (). Sobre el dibujo. Editorial Gustavo Gili

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Urbanística 1/630G01018

Urbanística 2/630G01024

Urbanística 3/630G02029

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Proxectos 7/630G01031

Materias que continúan o temario

Urbanística 5/630G01042

Ordenación do Territorio/630G01057

Métodos de Planeamento/630G01058

Actuacións Urbanísticas Contemporáneas/630G02060

Observacións

-O desenvolvemento de toda a práctica deberase realizar con debuxos realizados a man e de forma individual ou en grupo. -Valorarase a asistencia ao taller, as entregas das prácticas e a participación en clase do alumn@.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías